

geschiedenis en staatsinrichting CSE KB

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Inzenden scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o. Voorts heeft de CEVO op grond van artikel 39 van dit Besluit de *Regeling beoordeling centraal examen* vastgesteld (CEVO-02-806 van 17 juni 2002 en bekendgemaakt in Uitleg Gele katern nr 18 van 31 juli 2002).

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door de CEVO.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.
- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door de CEVO.

- 4 De examiner en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Komen zij daarbij niet tot overeenstemming, dan wordt het aantal scorepunten bepaald op het rekenkundig gemiddelde van het door ieder van hen voorgestelde aantal scorepunten, zo nodig naar boven afgerond.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de CEVO-regeling van toepassing:

- 1 De examiner vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examiner en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
  - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
  - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
  - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
  - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
  - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
  - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
  - 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
  - 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, hoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen.
  - 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.

- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal punten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan de CEVO. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

N.B. Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen kunnen maximaal 48 scorepunten worden behaald.

Voor dit examen is de volgende vakspecifieke regel vastgesteld:

De vakinhoudelijke argumenten waarvan sprake is in de algemene regel 3.3 moeten voor het vak geschiedenis en staatsinrichting afkomstig zijn uit gezaghebbende, wetenschappelijk verantwoorde publicaties.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt één punt toegekend.

Staatsinrichting van Nederland

---

1 maximumscore 1

Voorbeeld van een juist antwoord is (één van de volgende):

- Het was toen zeer ongebruikelijk dat het volk/politici in het openbaar ging(en) protesteren.
- Nederland kende toen nog geen recht van vereniging en vergadering / het was officieel niet toegestaan om in het openbaar te protesteren.
- De positie/de politieke macht van het koningshuis kwam onder druk te staan.

2 B

3 A

4 B

5 B

6 maximumscore 1

Uit het antwoord moet blijken dat Aletta Jacobs herkend wordt als voorzitter/vooraanstaand lid/medeoprichtster van de VvVK / een vooraanstaand strijdster voor vrouwenkiesrecht.

7 maximumscore 1

Uit het antwoord moet blijken dat daarmee duidelijk wordt dat ook mannen de strijd voor vrouwenkiesrecht steunden/de vrouwen daardoor sterker stonden / de politieke steun van mannen belangrijk was voor het verwerven van vrouwenkiesrecht / het niet alleen een strijd van vrouwen was.

8 maximumscore 1

Uit het antwoord moet blijken dat mensen (van een politieke partij) een verbetering van hun/de maatschappelijke situatie verwachtten / versterking van hun politieke richting (of aan de hand van een concreet voorbeeld daarvan).

9 B

10 B

Vraag	Antwoord	Scores
11	<p>maximumscore 2</p> <p>Opvatting 1 hoort bij groepering a. Opvatting 2 hoort bij groepering c. Opvatting 3 hoort bij groepering b.</p>	
	Indien drie antwoorden juist	2
	Indien één of twee antwoorden juist	1
12	<p>maximumscore 1</p> <p>Voorbeeld van een juist antwoord is: De foto past wél bij het emancipatieproces van vrouwen in de tijd tot 1970, want er was een vrouwelijke minister. of De foto past niet bij het emancipatieproces van vrouwen in de tijd tot 1970, want de meeste ministers op de foto zijn mannen / er is maar één vrouwelijke minister.</p>	
	<p><i>Opmerking</i> <i>Alleen als na een keuze een juiste uitleg volgt, mag een scorepunt worden toegekend.</i></p>	
13	<p>maximumscore 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • bewering 2 • bewering 3 	<p>1</p> <p>1</p>
14	<p>maximumscore 1</p> <p>Eerst 3, dan 4, vervolgens 1 en ten slotte 2.</p>	
	<p><i>Opmerking</i> <i>Er is maar één juiste volgorde.</i></p>	
15	<p>maximumscore 3</p> <p>Beschrijving a hoort bij recht 1. Beschrijving b hoort bij recht 3. Beschrijving c hoort bij recht 5. Beschrijving d hoort bij recht 2. Beschrijving e hoort bij recht 4.</p>	
	Indien vijf antwoorden juist	3
	Indien drie of vier antwoorden juist	2
	Indien één of twee antwoorden juist	1
16	B	

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

17 maximumscore 2

Beschrijving 1, 3 en 7.

Indien drie antwoorden juist	2
Indien twee antwoorden juist	1
Indien geen of één antwoord juist	0

18 maximumscore 1

Voorbeeld van een juist antwoord is:

Ik vind dat levenslanggestraften wel dezelfde grondrechten moeten hebben als alle andere Nederlandse burgers, omdat iedereen in Nederland voor de wet gelijk is / het gelijkheidsbeginsel voor iedereen geldt.

of

Ik vind dat levenslanggestraften niet dezelfde grondrechten moeten hebben als alle andere Nederlandse burgers, omdat het gelijkheidsbeginsel alleen van toepassing zou moeten zijn op mensen die de grondwet respecteren / niet de grondrechten van anderen schenden.

Opmerking

Alleen als na 'wel' of 'niet' een passend politiek of juridisch argument volgt, mag een scorepunt worden toegekend.

19 maximumscore 1

Uit het antwoord moet blijken dat de taak van de nationale ombudsman bestaat uit het (onafhankelijk en onpartijdig) behandelen van klachten van burgers over de (instanties van de) overheid/het optreden van de overheid.

De koloniale relatie Indonesië-Nederland

---

20 B

21 maximumscore 2

De nummers 2, 3 en 4.

Indien drie antwoorden juist	2
Indien twee antwoorden juist	1
Indien geen of één antwoord juist	0

22 maximumscore 1

Bij 1 hoort: Azië.

Bij 2 hoort: tropisch klimaat.

Bij 3 hoort: rijst.

Opmerking

Alleen als alle drie de antwoorden juist zijn, mag een scorepunt worden toegekend.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

23 A

24 **maximumscore 1**

Voorbeeld van een juist antwoord is:

Het Cultuurstelsel was voor Nederland economisch van groot belang, omdat een groot deel van de Nederlandse staatsinkomsten uit Indonesië kwam / het leverde Nederland (veel) winst op.

25 **maximumscore 1**

Voorbeeld van een juist antwoord is (één van de volgende):

- uitbetaling van plantloon
- toename van de welvaart / meer koopkracht
- ontstaan van een geldeconomie
- uitbreiding/cultivatie van landbouwgronden
- grotere rijstogst (door vruchtwisseling)

26 **maximumscore 2**

Voorbeeld van een juist antwoord is (twee van de volgende):

- vergroting van de sociale tegenstellingen in Indonesië / tegenstelling tussen dorpsadel enerzijds en boeren en landarbeiders anderzijds
- verhoging van de werkdruk / herendiensten / uitbuiting arbeidskrachten
- beslag op de landbouwgronden / ontstaan van hongersnoden

per nadelig gevolg

1

27 **maximumscore 1**

Voorbeeld van een juist antwoord is (één van de volgende):

- Omdat het goedkope arbeidskrachten waren.
- Omdat de lokale bevolking niet bereid was voor particuliere ondernemers te werken.
- Omdat particuliere ondernemers ondernemingen stichtten in gebieden waar weinig of geen arbeiders aanwezig waren.

28 **maximumscore 1**

Voorbeeld van een juist antwoord is:

De tekenaar is het niet eens met deze uitreiking, want (één van de volgende):

- hij vergelijkt Van Heutsz met een slager / er kleeft bloed aan de handen van Van Heutsz.
- Van Heutsz staat temidden van (onder zijn verantwoording) gedode Atjehers.

Opmerking

Alleen als na 'niet' een juist argument volgt, mag een scorepunt worden toegekend.

Vraag	Antwoord	Scores
29	maximumscore 1 Uit het antwoord moet blijken dat veel Nederlanders de ‘moderne’ Nederlandse/westerse techniek/cultuur/beschaving superieur vonden ten opzichte van/neerbuigend deden over de traditionele Javaanse bevolking/leefwijze / het als een manier zagen om de Javaanse bevolking te verheffen.	
30	maximumscore 3	
	• Uitspraak a hoort bij begrip 2	1
	• Uitspraak b hoort bij begrip 3	1
	• Uitspraak c hoort bij begrip 1	1
31	A	
32	maximumscore 2	
	• Omschrijving 1 hoort bij Sarekat Islam	1
	• Omschrijving 2 hoort bij PKI	1
33	maximumscore 1 Voorbeeld van een juist antwoord is: Hij zal voor de toekomst de hoop hebben dat Nederland Indonesië gaat helpen zelfstandig/onafhankelijk te worden / het bestuur niet zal proberen de mensen te onderdrukken / begrip heeft voor het ontwakend nationalisme.	
34	C	
35	C	
36	maximumscore 2 Bij uitspraak a hoort persoon 3. Bij uitspraak b hoort persoon 1. Bij uitspraak c hoort persoon 2.	
	Indien drie antwoorden juist	2
	Indien twee antwoorden juist	1
	Indien geen of één antwoord juist	0
37	maximumscore 1 Eerst bron 24, dan bron 23 en ten slotte bron 22.	
	<i>Opmerking</i> <i>Er is maar één juiste tijdvolgorde.</i>	

5 Inzenden scores

Verwerk de scores van de alfabetisch eerste tien kandidaten per school in het programma WOLF.

Zend de gegevens uiterlijk op 30 mei 2007 naar Cito.

6 Bronvermeldingen

- bron 1   naar: C. de Wit, Thorbecke en de wording van de Nederlandse natie, Nijmegen 1980, pag. 112.
- bron 2   naar: J. Kikkert, Geen revolutie in Nederland, Impressies van Nederland tussen de Franse tijd en de Eerste Wereldoorlog 1813-1914, Haarlem 1992, pag. 82.
- bron 3   naar: A. Algra, Dispereert niet, Twintig eeuwen historie van de Nederlanden, deel 3, Franeker 1983, pag. 259-260.
- bron 4   beeldarchief IAAV foto nr. 100000312.
- bron 5   Thom Roep e.a., Deel 3. Van nul tot nu. De vaderlandse geschiedenis van 1815 tot 1940, Haarlem 2005, pag. 17.
- bron 6   naar: Elsevier, Speciale Editie. Erfgoed. De Nederlandse geschiedenis in 100 documenten, 2005, pag. 76.
- bron 7   J. van der Lans e.a., Lage Landen. Hoge Sprongen. Nederland in beweging 1898-1998, Wormer 1998, pag. 192.
- bron 8   F. de Jong, Een beeld van een vakbeweging, Amsterdam 1976, pag. 85.
- bron 9   L. Dalhuizen (red.), Sprekend Verleden 4H. Geschiedenis Tweede Fase, Baarn 1998, pag. 142.
- bron 10   J. Knigge, Historisch Perspectief. Wereldgeschiedenis van de 20e eeuw. Boek II 1945-heden, Barneveld 1986, pag. 130.
- bron 11   naar: G. van der Meulen, Politieke besluitvorming examenthema's maatschappijleer, Wezep 1992, pag. 29-32.
- bron 12   Algemene Geschiedenis der Nederlanden, deel 15, Bussum 1982, pag. 307.
- bron 13   bewerkt door Cito/Cevo.
- bron 14   naar: J. de Jong, Het koloniale rijk in de Nederlandse beleving (uit: Spiegel Historael, november/december 1998, nummer 11/12, pag. 487).
- bron 15a   naar: M. Lubis, Het land onder de regenboog. De geschiedenis van Indonesië, Amsterdam 1979, pag. 145.
- bron 15b/15c   naar: C. Fasseur, Geld en geweten. Een bundel opstellen over anderhalve eeuw Nederlands bestuur in de Indonesische archipel, deel 1, Den Haag 1980, pag. 185 en 196.
- bron 16   naar: H. van den Doel, Het rijk van Insulinde, Amsterdam 1996, pag. 225.
- bron 17   F. Anzion, Woord vooraf (in: Spiegel Historael, september 1995, nummer 9, pag. 322.)
- bron 18   H. Beynon, Verboden voor honden en inlanders. Indonesiërs vertellen over hun leven in de koloniale tijd, Amsterdam 1995, pag. 135.
- bron 19   F. van Baardewijk e.a., Geschiedenis van Indonesië, Zutphen 1998, pag. 69

- bron 20 P. Heijboer, Klamboes, klewangs, klapperbomen: Indië gewonnen en verloren, Houten 1977, pag. 96.
- bron 21a naar: P. Fruytier e.a., Memo-basiskatern, Den Bosch, 2000, pag. 46.
- bron 21b naar: A. Algra, Dispereert niet, Twintig eeuwen historie van de Nederlanden, deel 4, Franeker, z.j., pag. 300.
- bron 21c naar: T. van der Mark, E. Douwes Dekker, Een kortstondige messias schudde Indië wakker (uit: Spiegel Historiae, mei 1995, nummer 5, pag. 198).
- bron 22 L. Giebels, Soekarno, Nederlands onderdaan, Biografie 1901-1950, Amsterdam 1999, pag. 301.
- bron 23 H. Buitenweg, Op Java staat een huis, Den Haag 1960, pag. 13.
- bron 24 <http://www.hendrick-hamel.henny-savenije.pe.kr/images/batavia.jpg>